

FYK 0225

ATV VO

Hva ønskes til lunsj:
Stroganoff-gryte eller salatbuffet?

Knut Olav Farbrodt

Kontaktperson grunnskole, ansvarlig for
voksenopplæringen i fylkestyret, representant i nasjonalt
nettverk for VO, leder nettverk for VO UDF Østfold

16.01.2025

Program FYK 0225

Målgruppe	Tillitsvalgte i kommunal- og fylkeskommunal voksenopplæring Østfold
Sted	Hjalmar Wessels vei 10, 1721 Sarpsborg
Tid	16. januar 2025

08.30	Beverting og registrering (rundstykke, frukt, kaffe, te og vann)	
09.00 - 10.00	Oppstart, praktisk info ATV `enes time — hva rører seg på arbeidsplassene? Hvilke problemstillinger utfordrer oss, og hva fungerer godt? Noe nytt siden sist ATV VO kurs 8.10.24 og det sentrale kurset 19.-20.11.24? Oppfølgingssaker som det bør informeres om?	Felles
10.00- 10.10	Pause	
10.10- 10.55	Ny OECD PIAAC undersøkelse om voksnes ferdigheter	Solena D. C. Pradayrol
10.55- 11.05	Pause	
11.05- 11.45	Aktuelle saker: - Iverksetting av modulbaserte læreplaner i FOV, herunder behov for veiledningsressurser og læremidler - Forslag til endringer i integreringsloven og tilhørende forskrifter	Knut Olav
11.45 - 12.30	Lunsj i 4. etasje hos Kikkeline (<u>Stroganoff-gryte</u> alternativt salatbuffet)	Felles
12.30- 13.30	Individuelt tilrettelagt opplæring for voksne Regelverk knyttet til kompetansekrav i opplæringen for voksne Realkompetansevurdering i praksis	Knut Olav
13.30- 13.45	Pause	
13.45- 15.00	MFY og kombiklasser — hvordan sikre gode overganger? Hvilke saker blir spesielt viktige for voksenopplæringen i 2025	Felles

ATV `enes time

- Hva rører seg på arbeidsplassene?
- Hvilke problemstillinger utfordrer oss, og hva fungerer godt?
- Noe nytt siden sist ATV VO kurs 8.10.24, og det sentrale kurset 19.-20.11.24?
- Oppfølgingssaker som det bør informeres om?
- Avklaringer som ønskes av HTV `er/ lokallagsledere/ fylkesstyremedlemmer?

Etter pausen → Ny OECD PIAAC undersøkelse om voksnes ferdigheter

Henvendelsen fra Utdanningsforbundet til HK-DIR 15. november 2024:

Iverksetting av modulbaserte læreplaner i FOV- behov for veiledningsressurser og læremidler

Utdanningsforbundet har mottatt bekymringer fra lærere som trenger veiledningsressurser for nye vurderingsformer og eksamen til de nye modulbaserte læreplaner som ble iverksatt ved skolestart i år. Vi ber Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) om et svar på når vi kan forvente at veiledningsressursene til vurderingsformene og eksamen er klare.

Direktoratet forespeilet oss for en tid siden at det skulle utarbeides egne veiledningsressurser til de nye vurderingsformene. Lærere og tillitsvalgte i voksenopplæringen melder om at de har kontaktet direktoratet flere ganger for å få avklart tidspunkt for når veiledningsressursene skal publiseres. Ifølge tillitsvalgte har tilbakemeldingen fra direktoratet vært at det ikke er fastsatt noe tidspunkt for når veiledningsressursene ferdigstilles. Direktoratet har heller ikke kunnet si noe om framdrift eller om arbeidet med veiledningsressursene har startet opp.

Manglende veiledningsressurser setter lærere som underviser i FOV i en svært vanskelig situasjon. Vi mener at veiledningsressursene burde vært klare til skolestart slik at lærerne har støtten de trenger til å kunne forberede vurderingsarbeidet etter nye læreplaner og vurderingsformer. Vi er nå i midten av november og i mange voksenopplæringssteder nærmer det seg avslutningen av første termin. At veiledningsressursene fortsatt ikke er tilgjengelige gjør vurderingsarbeidet svært krevende for lærerne, noe vi frykter at kan slå uheldig ut for deltakerne i voksenopplæringen.

Mange lærere i voksenopplæringen melder også at de trenger informasjon og veiledning om eksamen. Hva er status i arbeidet med utforming av eksamen for den modulbaserte opplæringen? Blir det utviklet støttemateriale- og i så fall, når kan vi forvente at dette skal publiseres? Planlegges det eventuelt å involvere lærere i dette arbeidet?

Vi får også bekymringer om at det mangler læremidler til modul 3 og 4 og at flere lærebøker til disse modulene ikke forventes å være klare før 2026 og 2027. Manglende læremidler gjør iverksettingen av de nye læreplanene vanskelig. Vi ber om direktoratets kommentar til dette.

Vi ser frem til et snarlig svar.

Med vennlig hilsen

Kristin Vik

Seniorrådgiver | Seksjon for utdanning og forskning

Utdanningsforbundet

Telefon | Mobil +47 97 53 21 14

www.utdanningsforbundet.no

UTDANNINGSFORBUNDET
Postboks 9191 Grønland

0134 OSLO

Kristin Vik

Vår ref:
22/01569-8

Deres ref:

Dato:
22.11.2024

Svar på henvendelse fra Utdanningsforbundet om behov for veiledningsressurser i vurdering og læremidler FOV

Vi viser til Utdanningsforbundets henvendelse til postmottak, datert 15. november 2024.

HK-dir har stor forståelse for at både opplæringssettene og Utdanningsforbundet etterspør ressurser til bruk i vurderingsarbeidet.

Siden fastsettelsen av læreplanene for FOV ble forsinket, har dette dessverre også ført til forsinkelser i arbeidet med utvikling av veiledningsressurser for nye vurderingsformer og eksamen etter de nye læreplanene.

Kunnskapsdepartementet besluttet i brev datert 2. oktober 2024 at Udir skal ha ansvaret for sentralt gitt skriftlig eksamen i FOV. Vi samarbeider med Udir om eksamen, herunder eksamensnemnder, eksempel- og eksamensoppgaver. Videre har vi i HK-dir startet arbeidet med å utforme kriterier for måloppnåelse i modulene.

Vi er kjent med at Udir jobber med å få lagt ut informasjon om eksamen på sine nettsider. Vi vil sende ut informasjon i nyhetsbrev fortløpende når Udir publiserer informasjon som er relevant for FOV. Vi henviser til Udir når det gjelder fremdrift på utforming av og tilgang til eksempel- og eksamensoppgaver, og setter derfor Udir i kopi på dette brevet.

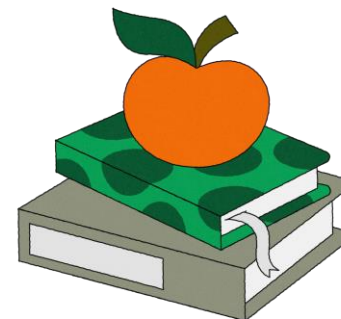
Det er generelt stor etterspørsel fra sektor knyttet til ressurser utarbeidet i forbindelse med forberedende voksenopplæring (FVO). Vi har valgt å fjerne en del fra nettsiden vår fordi det innhold og verktøy må utarbeides på nytt,

som for eksempel vurderingsveiledere for modul 1 og 2, eller oppdateres i tråd med nye læreplaner, for eksempel kartleggingsverktøy i matematikk.

Når det gjelder mangel på læremidler, har vi også forståelse for at det kan skape en krevende undervisningssituasjon. Dette var også tilbakemeldinger fra opplæringssette som deltok i forsøket. Det er forlagene som utvikler læremidler, og vi erfarer at forlagene har startet arbeidet. Vi antar at forlagenes arbeid er forsinket som følge av sen fastsetting av læreplanene for FOV.

Med vennlig hilsen
Marita Kristiansen
avdelingsleder

Tove Dina Røynestad
seniorrådgiver

Lærerne må gis verktøyene og ressursene de trenger

Ill.foto: istock

Lærerne må gis verktøyene og ressursene de trenger

Debatt: – Dersom de nye læreplanene i voksenopplæringen skal få ønsket effekt, må HK-dir prioritere å gi lærerne nødvendige ressurser.

Marianne Rygg

KONTAKTPERSON VOKSENOPPLÆRINGSFELTET, UTDANNINGSFORBUNDETS SENTRALSTYRE, LEDER AV NASJONALT NETTVERK FOR VOKSENOPPLÆRING

Publisert 30.12.2024 - 12:00

Sist oppdatert 30.12.2024 - 12:01

Nå har vi hatt nye læreplaner i modulstrukturert opplæring for voksne i et halvt år. Det er ikke bare læreplanene som er nye, men også strukturen i opplæringen har gjennomgått betydelige endringer. Erfaringene vi har fått dette halve året, viser oss at for å sikre de ønskede effektene av modulstrukturert opplæring, må Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) og andre relevante myndigheter prioritere å gi lærerne de verktøyene og ressursene de trenger.

Gjennom høsten har jeg hatt gleden av å møte mange medlemmer og tillitsvalgte fra voksenopplæring over hele landet. Tilbakemeldingene er at medlemmer har ønsket de nye læreplanene velkommen, da de er tilpasset voksnes erfaringer og behov, samtidig som de sikrer samme sluttkompetanse som i ordinært løp. En utfordring som bekymrer flere medlemmer, er utfordringene med nok ressurser til en god organisering som gir mulighet til opplæring på bakgrunn av erfaring og kompetanse. Andre tilbakemeldinger er at medlemmer venter på ressurser knyttet til implementeringen av læreplanene.

Tilbakemeldingene som er nevnt ovenfor, er også rapportert til nasjonalt nettverk for voksenopplæring. Som et resultat, sendte Utdanningsforbundet en henvendelse til HK-dir 15. november 2024, hvor vi ba om en avklaring på når veiledningsressursene til vurderingsformene og eksamen vil være tilgjengelige. Vi uttrykte også bekymring for at læremidler til modul 3 og 4 ikke vil være klare før 2026.

ANNONSE

ANNONSE

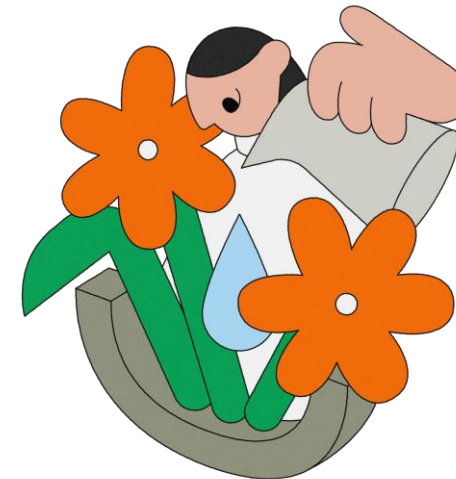
Lærerne må gis verktøyene og ressursene de trenger

I HK-dir sitt svar datert 27. november viser de «stor forståelse for at både opplæringssentrene og Utdanningsforbundet etterspør ressurser til bruk i vurderingsarbeidet», men på grunn av at «fastsettelsen av læreplanene for FOV ble forsinket, har dette dessverre også ført til forsinkelser i arbeidet med utvikling av veiledningsressurser for nye vurderingsformer og eksamen etter de nye læreplanene». Videre skriver HK-dir at Udir har ansvaret for sentralt gitt skriftlig eksamen, men at direktoratene samarbeider om eksempel- og eksamensoppgaver. De informerer også om at de har startet på et arbeid i forhold til vurdering og at det er stor etterspørsel fra sektor knyttet til ressursene som ble utarbeidet i forbindelse med forsøket. Disse er nå fjernet fordi innhold og verktøy skal utarbeides på nytt.

Svaret fra HK-dir gir oss ikke de klare svarene vi trenger. Derfor sendte Utdanningsforbundet, ved 2. nestleder Thom Jambak, et nytt brev til HK-dir. I brevet ber vi om mer utfyllende informasjon om arbeidet med veiledningsressursene og en konkret tidsplan for når de vil være ferdigstilt. Vi uttrykte også vår bekymring over situasjonen, da mange voksenopplæringssteder nå er i gang med midtveis- og sluttvurderinger i moduler. Uten veiledningsressurser blir vurderingsarbeidet svært krevende for lærerne, noe som i ytterste konsekvens kan ramme deltakerne i FOV. Per dags dato har vi ennå ikke mottatt svar fra HK-dir.

Et halvt år er gått. Erfaringene vi har fått dette halve året, viser at dersom den nye organiseringen av opplæring for voksne virkelig skal gi den ønskede effekten, må vi prioritere å gi lærerne de verktøyene og ressursene de trenger. Det er avgjørende at HK-dir og andre relevante myndigheter tar tilbakemeldingene fra feltet på alvor og handler raskt for å støtte lærerne i deres viktige arbeid. Bare da kan vi sikre at alle voksne i utdanning får en likeverdig og forsvarlig opplæring som gir dem de beste mulighetene for fremtiden.

Innspill til
saken?

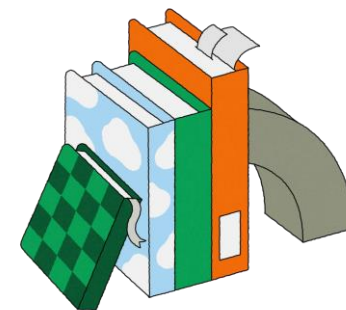
Forslag til endringer i midlertidige lover om tilpasninger i introduksjonsloven og integreringsloven

[Forslag til endringer i midlertidige lover om tilpasninger i introduksjonsloven og integreringsloven](#) (Fra sak i Utdanningsnytt)

Forslag til endringer i midlertidige lover om tilpasninger i introduksjonsloven og integreringsloven

Intensjonen med de foreslåtte endringene støttes. Pandemien har hatt konsekvenser både for innholdet i og omfanget av opplæring og program og for deltakernes læringsutbytte.

Publisert 27.04.2021

Forslag til endringer i midlertidige lover om tilpasninger i introduksjonsloven og integreringsloven

Forslag til endringer i midlertidige lover om tilpasninger i introduksjonsloven og integreringsloven (Fra sak i Utdanningsnytt)

Pandemien har ført til høy arbeidsledighet, og de med lav formell kompetanse og svake norskferdigheter kan få ekstra utfordringer med å komme i arbeid. Derfor blir det spesielt viktig med endringer i lover og forskrifter som kan avhjelpe negative konsekvenser for deltakere i introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap slik at de får mulighet til å kvalifisere seg for deltakelse i arbeidsliv og utdanning.

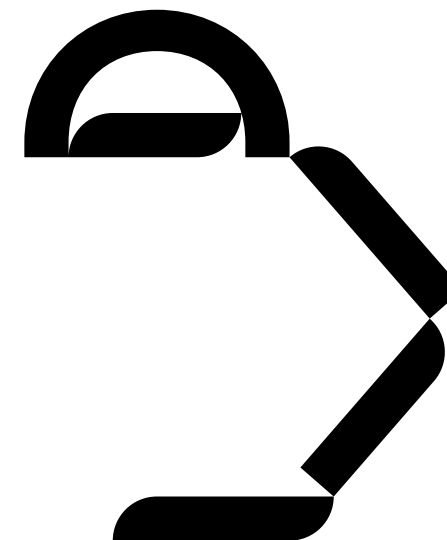
Departementet foreslår at deltakerne som startet introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap mellom 1. juli 2019 og 1. januar 2020, har rett til utvidet programtid med inntil fire måneder (nytt tredje ledd i §2 og §3).

Deltakerne i introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap utgjør et stort mangfold når det gjelder utdanningsnivå, bakgrunn, språkferdigheter og livssituasjon. Pandemien har gitt følgeproblemer særlig for de deltakerne som generelt er i en vanskelig livssituasjon og f.eks. sliter med psykiske utfordringer i tillegg til å ha svake digitale ferdigheter og mangelfull utdanningsbakgrunn fra hjemlandet. Disse deltakerne har blitt spesielt rammet av at opplæringstilbudet har blitt redusert og at de ikke har fått den oppfølgingen de trenger. Mange av disse deltakerne vil ha behov for mer enn fire måneders utvidet opplæring for å ha mulighet til å fullføre introduksjonsprogrammet eller opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Utdanningsforbundet mener dette må ivaretas i integreringspakke III.

Etter at pandemien brøt ut, så har de sårbare gruppene blitt spesielt rammet av at opplæringstilbudet har blitt redusert og at de ikke har fått den oppfølgingen de trenger.. Mange av disse deltakerne vil ha behov for mer enn fire måneders utvidet opplæring for å ha mulighet til å fullføre introduksjonsprogrammet eller opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Utdanningsforbundet mener dette må ivaretas i integreringspakke III.

Utdanningsforbundets høringssvar til KD:

Forslag til endringer i midlertidige lover om tilpasninger i introduksjonsloven og integreringsloven- høringssvar fra Utdanningsforbundet

Utdanningsforbundet takker for muligheten til å gi innspill til endringer i midlertidige lover om tilpasninger i introduksjonsloven og integreringsloven som nå er på høring. Vi vil samtidig beklage den korte høringsfristen som er gitt. Vi har forståelse for tidspresset og uforutsigbarheten som pandemien medfører, men mener likevel at det burde være mulig å legge til rette for en lengre høringsprosess. Gode høringsprosesser er nødvendige som grunnlag for gode beslutninger, også i krisetider. Lærerprofesjonen har etter hvert fått omfattende kunnskap og erfaring med konsekvensene av koronapandemien, og lengre høringsfrist kunne gitt bedre muligheter for å få dette fram.

Intensjonen med de foreslåtte endringene støttes. Pandemien har hatt konsekvenser både for innholdet i og omfanget av opplæring og program og for deltakernes læringsutbytte. I tillegg har utbruddet ført til høy arbeidsledighet, og de med lav formell kompetanse og svake norskferdigheter kan få ekstra utfordringer med å komme i arbeid. Derfor blir det spesielt viktig med endringer i lover og forskrifter som kan avhjelpe negative konsekvenser for deltakere i introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap slik at de får mulighet til å kvalifisere seg for deltakelse i arbeidsliv og utdanning.

Departementet foreslår at deltakerne som startet introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap mellom 1. juli 2019 og 1. januar 2020, har rett til utvidet programtid med inntil fire måneder (nytt tredje ledd i §2 og §3).

Deltakerne i introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap utgjør et stort mangfold når det gjelder utdanningsnivå, bakgrunn, språkferdigheter og livssituasjon. Pandemien har gitt følgeproblemer særlig for de deltakerne som generelt er i en vanskelig livssituasjon og f.eks. sliter med psykiske utfordringer i tillegg til å ha svake digitale ferdigheter og mangelfull utdanningsbakgrunn fra hjemlandet. Disse deltakerne har blitt spesielt rammet av at opplæringstilbudet har blitt redusert og at de ikke har fått den oppfølgingen de trenger. Mange av disse deltakerne vil ha behov for mer enn fine måneders utvidet opplæring for å ha mulighet til å fullføre introduksjonsprogrammet eller opplæring i

norsk og samfunnskunnskap. Utdanningsforbundet mener dette må ivaretas i integreringspakke III.

Etter at pandemien brøt ut, så har de sårbare gruppene blitt spesielt rammet av at opplæringstilbudet har blitt redusert og at de ikke har fått den oppfølgingen de trenger.. Mange av disse deltakerne vil ha behov for mer enn fine måneders utvidet opplæring for å ha mulighet til å fullføre introduksjonsprogrammet eller opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Utdanningsforbundet mener dette må ivaretas i integreringspakke III.

Videre foreslås det at det er kommunen som vurderer om den enkelte har behov for utvidelsen og hvor lang varighet den eventuelt skal ha.

Utdanningsforbundet støtter at bestemmelsene skal være enkeltvedtak. Vi vil understreke at behov og varighet må vurderes av en kvalifisert lærer. Lærere som har godkjent lærerutdanning og kjenner deltakerne gjennom en opplæringssituasjon, er best kvalifisert for å vurdere den enkeltes behov for utvidet opplæring. Derfor må lærere involveres i slike avgjørelser.

Departementet foreslår at bestemmelser i loven som har budsjettmessige konsekvenser ikke skal innføres uten budsjettmessig endring.

Vi forstår dette som at kommunene får dekket kostnadene for å igangsette tilbud om utvidet opplæring og at stram kommuneøkonomi ikke skal være et hinder. Det er viktig at de budsjettmessige endringene også tar høyde for deltakernes livssituasjon. Flere deltakergrupper vil påføres økonomiske belastninger ved å delta i utvidet opplæringstid. Dette gjelder f.eks. enslige kvinner med forsørgeransvar for barn. Disse deltakerne må følges opp med en økonomisk støtte dersom de skal få en reell mulighet til å fullføre opplæringen.

Utdanningsforbundet vil påpeke at utvidet opplæringstid vil påføre voksenopplæringen ekstrabelastninger og kreve tilgang på flere kvalifiserte lærere. Flere kommuner har de siste årene gjennomgått omfattende nedbemanningsprosesser som en følge av redusert inntak av flyktninger. Dette har ført til at lærere som tidligere var ansatt i voksenopplæringssentre som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap eller i introduksjonsprogrammet har blitt omplassert eller har avsluttet sitt arbeidsforhold. Dette kan by på utfordringer når kommunene står i en situasjon der de trenger flere kvalifiserte lærere.

Innspill til saken forslag
til endringer i
midlertidige lover om
tilpasninger i
introduksjonsloven og
integreringsloven?

Individuelt tilrettelagt opplæring i voksenopplæringen

Politiske mål om å redusere individuelt tilrettelagt opplæring til fordel for ordinær tilpasset opplæring eller organisering av spesialpedagogisk hjelp i barnehagen, må ikke svekke de individuelle rettighetene til barn, unge og voksne.

Utdanningsforbundet skal arbeide for en bedre og mer systematisk oppfølging av enkeltvedtak om individuell tilrettelegging for barn, unge og voksne, for å sikre at disse rettighetene blir oppfylt.

En god, likeverdig og inkluderende utdanning for alle

Utdanningsforbundet skal arbeide for at alle barn, unge og voksne får oppfylt retten til en god, likeverdig og inkluderende utdanning, basert på et bredt og helhetlig læringssyn som inkluderer lek, omsorg, læring, utvikling og danning.

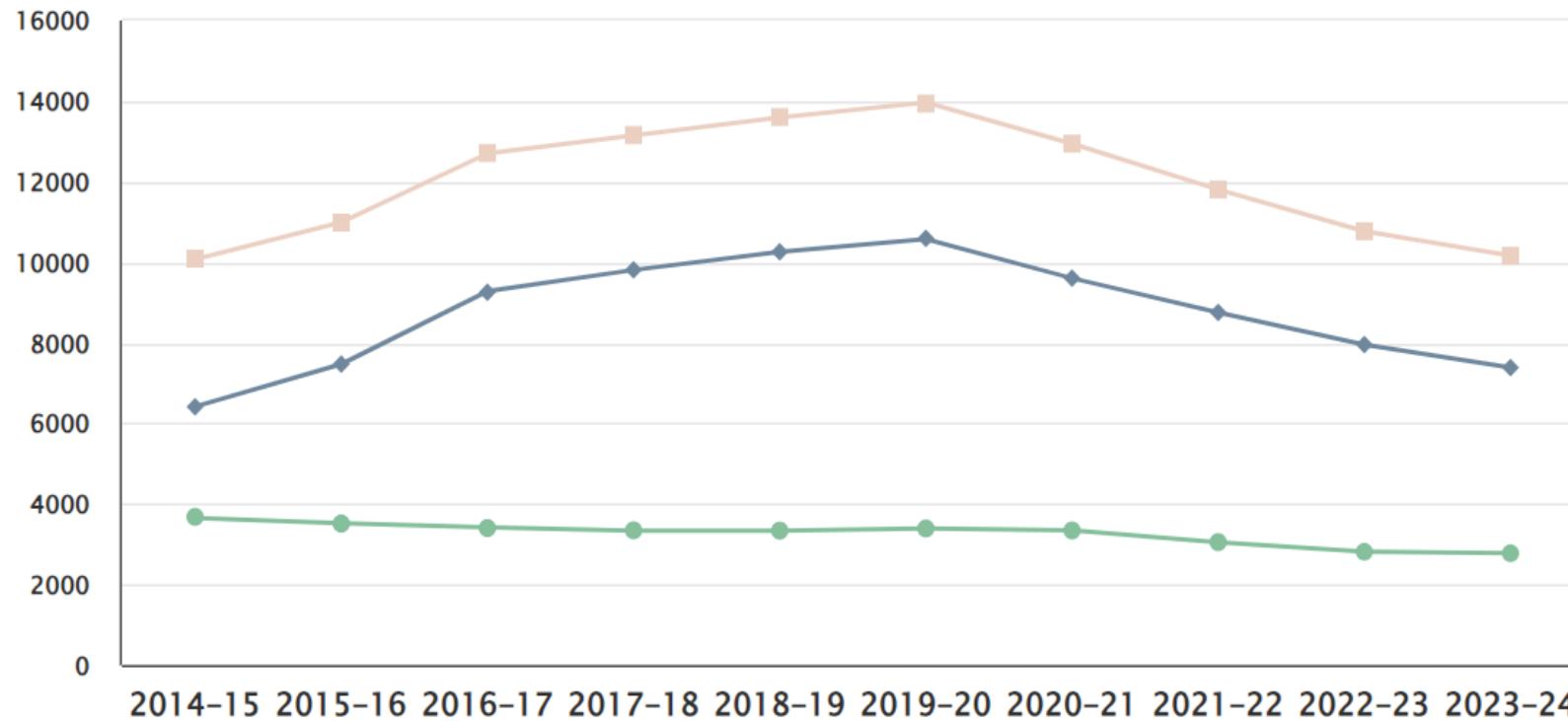
Vi utdanner Norge s. 6

Antall voksne i grunnskoleopplæring

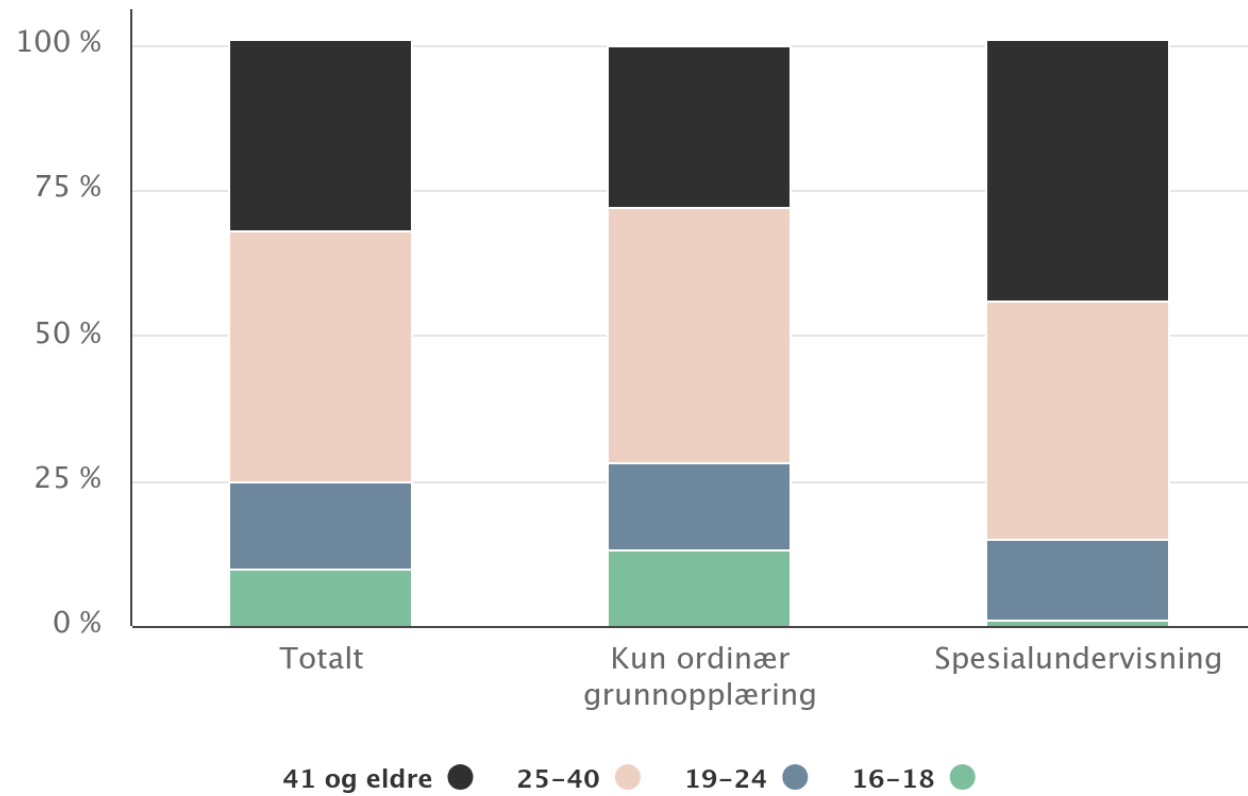
≡ Eksportér

Antall i alt —
Kun ordinær grunnskoleopplæring —
Spesialundervisning (inkludert deltakere som mottar ordinær grunnskoleopplæring i tillegg) —

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Aldersfordeling for voksne deltakere i ordinær grunnskoleopplæring og spesialundervisning. 2023–24

Kilde: Utdanningsdirektoratet

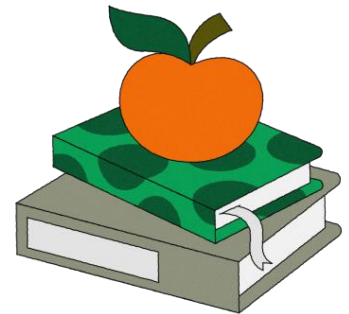
§ 19-5. Tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging for voksne deltakarar

- Kravet i § 11-1 om tilpassa opplæring gjeld for førebuande og vidaregåande opplæring for voksne.
- Deltakarar i den førebuande opplæringa har rett til individuell tilrettelegging etter §§ 11-4 til 11-6. For denne tilrettelegginga gjeld §§ 11-7 til 11-11 og § 11-13.
- Deltakarar i den vidaregåande opplæringa med nedsett funksjonsevne eller særskilde behov har rett til eigna individuell tilrettelegging av lærestad, undervisning, læremiddel og eksamen, for å sikre likeverdige høve til opplæring.

§ 19-6. Opplæring for å utvikle eller halde ved like grunnleggjande ferdigheiter i den førebuande opplæringa for vaksne

Deltakarar i den førebuande opplæringa for vaksne som har særlege behov for opplæring for å kunne utvikle eller halde ved like grunnleggjande ferdigheiter, har rett til slik opplæring. For denne opplæringa gjeld §§ 11-4 til 11-11 og § 11-13.

Kapittel 11 Tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging

- § 11-1 Tilpassa opplæring*
- § 11-2 Tilfredsstillande utbytte av opplæringa
- § 11-3 Intensiv opplæring på 1. til 4. trinn
- § 11-4 Personleg assistanse*
- § 11-5 Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel*
- § 11-6 Individuelt tilrettelagd opplæring*
- § 11-7 Vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring og krav om sakkunnig vurdering*
- § 11-8 Kva den sakkunnige vurderinga skal innehalde*
- § 11-9 Kompetansekrav for den som skal gi individuelt tilrettelagd opplæring*
- § 11-10 Individuell opplæringsplan*
- § 11-11 Årleg evaluering av utbyttet av den individuelt tilrettelagde opplæringa*
- § 11-12 Alternativ og supplerande kommunikasjon (ASK)
- § 11-13 Pedagogisk-psykologisk teneste*
- § 11-14 Læremiddel for individuelt tilrettelagd opplæring

Skolen skal tilpasse opplæringen

Skolen eller deltakeren mener at deltakeren ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæring

PP-tjenesten utarbeider sakkyndig vurdering før vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring

Kommunen eller fylkeskommunen fatter vedtak om individuell tilrettelegging

Skolen utarbeider IOP for individuelt tilrettelagt opplæring

Skolen skal en gang i året utarbeide en skriftlig oversikt over den individuelt tilrettelagde opplæringa deltakeren har fått

Personlig assistanse

Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler

Individuelt tilrettelagt opplæring

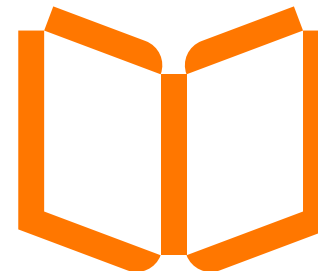
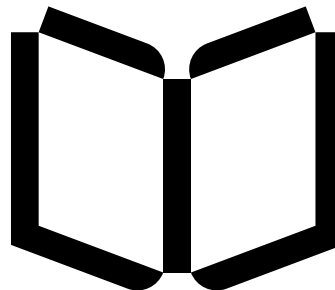
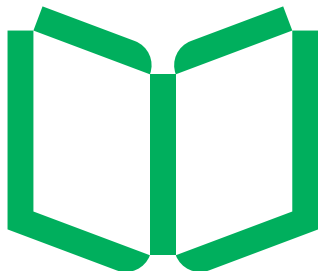
§ 11-8. Kva den sakkunnige vurderinga skal innehalde

I ei sakkunnig vurdering skal den pedagogisk-psykologiske tenesta alltid greie ut om

- a. eleven sitt utbytte av opplæringa
- b. kvifor eleven eventuelt ikkje har, eller ikkje kan få, tilfredsstillande utbytte av opplæringa
- c. kva som er realistiske opplæringsmål for eleven
- d. kva tiltak som kan gi eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa
- e. kva kompetanse dei som skal gi opplæringa, bør ha, dersom det skal gjerast unntak frå kompetansekrava etter § 11-9 andre eller tredje ledd

§ 11-9. Kompetansekrav for den som skal gi individuelt tilrettelagd opplæring

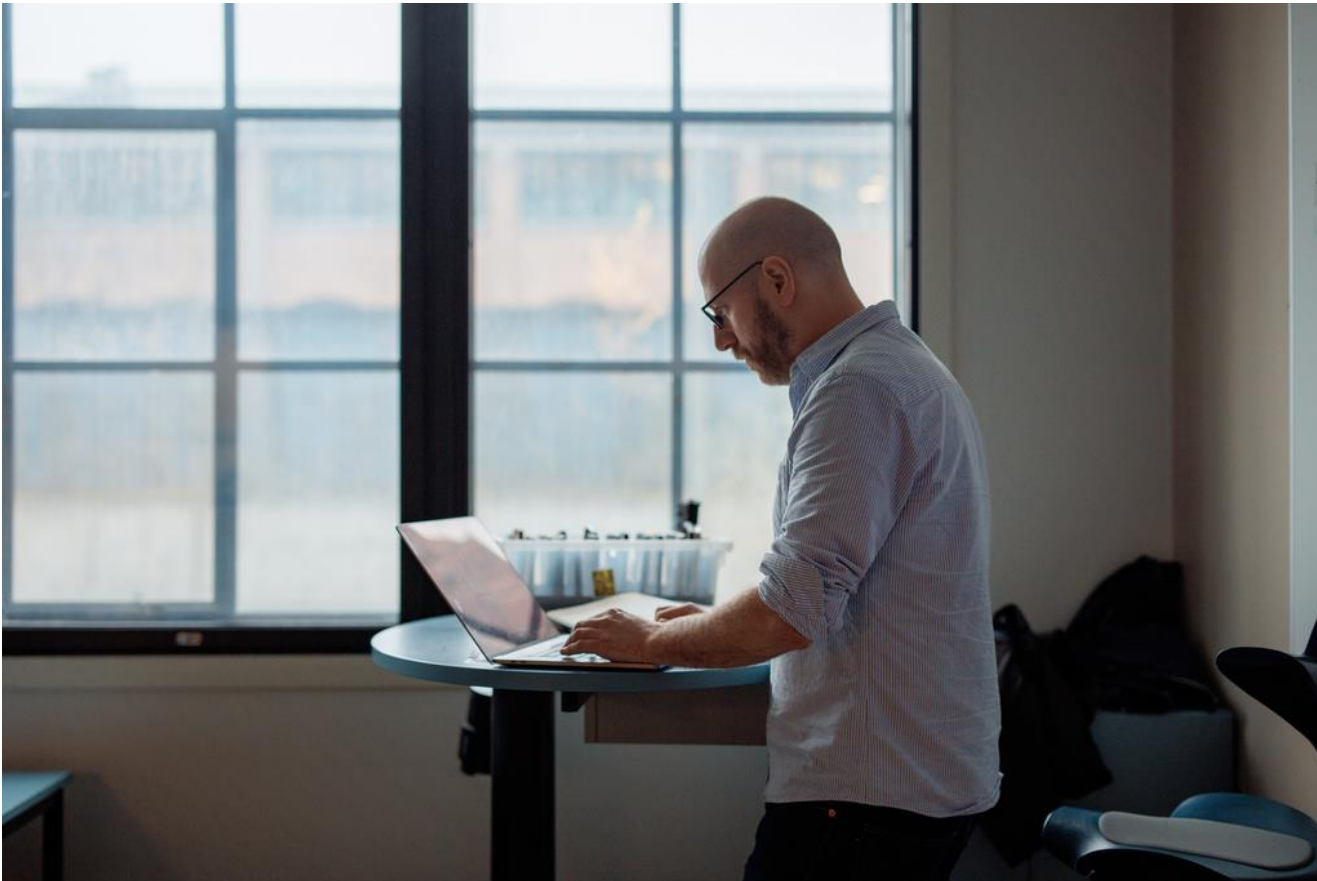
- Den som skal gi individuelt tilrettelagd opplæring, må oppfylle kompetansekrava for å bli tilsett i lærarstilling, jf. § 17-3, og krava om relevant kompetanse i faget det skal undervisast i, jf. § 17-4.
- I vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring kan det gjerast unntak frå kompetansekrava i § 17-3 dersom det vil gi eleven betre opplæring. Slike unntak kan berre gjerast dersom opplæringa skal givast av personar med ei universitets- eller høgskoleutdanning som gjer dei særleg eigna til å vareta behova til eleven. Slikt vedtak inneber også at kompetansekrava i § 17-4 ikkje gjeld.
- I vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring kan det gjerast unntak frå kompetansekrava i § 17-4 dersom ei konkret vurdering av eleven og den individuelt tilrettelagde opplæringa som skal bli gitt, tilseier det

Ny veileder

<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/veileder-for-tilpasset-opplaring-og-individuell-tilrettelegging/>

Individuell tilrettelegging

- Innhold
- Omfang
- Organisering
- Kompetanse

Utgangspunkt for diskusjon

- *Hvilke særlige utfordringer ser dere med ITO i voksenopplæringen?*
- *Hvordan kan nettverket ivareta medlemmer innenfor dette området?*
- *Hva bør Utdanningsforbundet gjøre?*

Realkompetansevurdering (RKV) i praksis

Gruppeoppgaver (3-4 på hver gruppe):

- 1. Hvordan foretas realkompetansevurderingen i dagens situasjon?**
- 2. Hvordan bør den gjennomføres?**
- 3. Hva skal til for å komme over i en beste praksis?**

Innspill til nasjonale retningslinjer for realkompetansevurdering for voksne

Dette er et felles høringssvar fra SRY til nasjonale retningslinjer for realkompetansevurdering for voksne. Høringssvaret er basert på innspill fra organisasjonene i SRY som hver for seg har sendt inn mer detaljerte innspill. Dette svaret løfter frem noen sentrale utfordringer og problemstillinger.

Det er positivt at nasjonale myndigheter utvikler retningslinjer som gjør at arbeidet med realkompetansevurdering gjøres så likt som mulig, og som kan bidra til avklaringer av begrepsbruk. Det er også positivt at det redegjøres for likeverdig kompetanse og viktigheten av dette i retningslinjene. SRY er positive til fleksible veier til fagbrev for både ungdom og voksne. Det er stort behov for at flere gjennomfører fag- og yrkesopplæring for å få kvalifisert arbeidskraft. Forutsetningen er likevel at fleksibiliteten ikke går utover kvaliteten i opplæringen, og ordningen er avhengig av legitimitet i arbeidslivet.

Viser for øvrig til SRYs innspill til HK-dir og Udir om oppdrag om tiltak for mer enhetlig og effektiv praksis for realkompetansevurdering (datert 04.12.23).

Viktigheten av lik praksis i hele landet:

Formålet med retningslinjene er å bidra til god kvalitet på realkompetansevurdering og lik praksis i kommuner og fylkeskommuner. Dette er viktig for at realkompetansevurdering som vurderingsform skal ha tillit og legitimitet. Tilbakemeldinger vi får er at realkompetansevurdering praktiseres veldig ulikt. I og med at kommuner og fylkeskommuner har ulik størrelse, befolkningssammensetning og økonomi, blir økonomiske ressurser avgjørende for om realkompetansevurdering blir forsvarlig gjennomført. Det mangler kompetanse og kapasitet i fylkeskommuner og kommuner til å kunne utføre realkompetanse på en måte som er forsvarlig i henhold til retningslinjene. Dette fører til både mangelfull og ulik praksis.

SRY er opptatt av at realkompetansevurdering skal vurdere både formell, ikke-formell og uformell læring. Det har fungert godt at retningslinjene er tydelige på at det skal være en bred kompetanseforståelse bestående av formell, ikke-formell og uformell kompetanse. Ordningen med realkompetansevurdering skiller seg fra andre tiltak for å dokumentere læring i arbeidslivet ved at det skal vurderes opp mot en gitt sluttkompetanse i læreplanverket. SRY er opptatt av at dette ikke bare skal være en ren dokumentasjonsordning. Inntrykket er at det fungerer slik i dag. Den eller de som realkompetansevurderer må ha reell metodefrihet, og det bør begrunnes i hvert enkelt tilfelle dersom en realkompetansevurdering kun bygger på dokumentasjon av tidligere utdanning og arbeidsforhold. Det er viktig med variasjon i

metoder, f.eks. yrkesprøving.

Kompetanseheving:

Det er en utfordring med kompetanse og kapasitet i fylkeskommuner og kommuner til å kunne utføre realkompetansevurdering på en måte som er forsvarlig i henhold til retningslinjene. Dette fører til både mangelfull og ulik praksis.

For å forstå hvilken kompetanse som er relevant og likeverdig med læreplanene, bør de som utfører realkompetansevurderingen ha samme lærefaglig bakgrunn, eller supplere egen vurdering med en ekstern uttalelse/yrkesprøving.

Det må også legges til rette for kompetanseheving i realkompetansevurdering. Kurs og opplæring i gjennomføring av realkompetansevurdering må omfatte og være tilgjengelig for eksterne fagressurser slik som erfarne instruktører/veiledere/faglige ledere/samarbeidsorgan/partene i arbeidslivet lokalt.

Det er også behov for å støtte utvikling av praksis. Nasjonale kompetansehevingspakker vil kunne bidra til å løse en del av utfordringene. Gjerne utvikling av pakker som kan gjennomføres på fysiske samlinger, ettersom dette er et krevende endringsarbeid hvor webinarer ikke strekker til. Pakkene bør utformes slik at fylkeskommunene selv gjennomfører samlinger som inkluderer kommuner og andre lærebedrifter.

Støtte til implementering og behov for verktøy:

Det er ventet økt etterspørsel for realkompetansevurdering ved innføring av fullføringsreformen og modulstrukturert opplæring for voksne. Innføringen vil øke presset på fylkeskommunene. De voksne vil ha ulike opplæringsplaner, og gjennomføre opplæringen i ulikt tempo. Fylkeskommunene må rustes for dette gjennom kompetanseheving og ressurser/kapasitet. Ved innføring av modulstrukturert opplæring vil vi måtte regne med et økt behov for opplæring av de som skal foreta realkompetansevurderingen.

Det er et problem at fylkeskommunene ikke har plikt til å tilby realkompetansevurdering raskt (bare innen rimelig tid), og plikten er ikke skjerpet i ny opplæringslov. Dette kan sammen med et rigid skoleinntakssystem med strenge tidsfrister føre til store forsinkelser i utdanningsløpet for den enkelte. Dette er uheldig for alle som er klare til å starte på utdanning. Når realkompetansevurderingen skal være selve forutsetningen for hvilken opplæring den voksne får, må fylkeskommunene ha beredskap for å kunne gjennomføre realkompetansevurdering raskt.

Det er for det meste lærere ved de videregående skolene som utfører realkompetansevurdering. De har kompetanse innen læreplanene for vg1 og vg2, både fellesfag og programfag. De kan derimot være usikre når de skal vurdere søkeres kompetanse tilknyttet læreplaner for vg3 innen yrkesfag. I videregående opplæring for voksne er det ønskelig at det meste av opplæringen skjer i, eller i samarbeid med, bedrift. Instruktør i bedrift vil dermed kunne bidra i en realkompetansevurdering på vg3 nivå.

Det er for det meste lærere ved de videregående skolene som utfører realkompetansevurdering. De har kompetanse innen læreplanene for vg1 og vg2, både fellesfag og programfag. De kan derimot være usikre når de skal vurdere søkeres kompetanse tilknyttet læreplaner for vg3 innen yrkesfag. I videregående opplæring for voksne er det ønskelig at det meste av opplæringen skjer i, eller i samarbeid med, bedrift. Instruktør i bedrift vil dermed kunne bidra i en realkompetansevurdering på vg3 nivå.

Det må gjøres et betydelig arbeid for å gjøre realkompetansevurdering bedre kjent både blant voksne, i kommuner og fylkeskommuner, i utdanningssektoren og i det mottakende arbeidsliv. Informasjonsarbeidet må skje nasjonalt, regionalt og lokalt og bør helst omfatte partene i arbeidslivet, f.eks. gjennom Yrkesopplæringsnemndene og regionale kompetansefora.

Det er i tillegg behov for et verktøy som er både intuitivt og enkelt å bruke, f.eks. med klikkbare henvisninger til lovparagrafer og en ryddig og oversiktlig struktur.

Mvh

Rebekka Borsch
leder SRY

Trude Tinnlund
nestleder SRY

MFY (modulstrukturert fag- og yrkesopplæring) og kombinasjonsklasser — hvordan sikre gode overganger?

1. Hvor fornøyde er medlemmene på din skole med innføringa av modulstrukturert undervisning?
2. Blir lærerne i VOV fulgt opp tilstrekkelig av skolen/ ledelsen?
3. Har dere kontaktlærere i VOV-gruppene, og hvor mye får dere i tidsressurs og funksjonstillegg?
4. Hvordan fungerer fagplanene og kompetansemåla?
5. Hvordan er tilgangen på læreverk?
6. Hvordan fungerer samspillet med bedriftene?
7. Har din skole praktisert løpende opptak av deltakere, og hvordan har det i tilfellet gått?
8. Hvordan blir realkompetansevurderinga løst? Fungerer det?
9. Hvor store er klassene, og blir det undervist i modulblanda klasser?
10. Hvordan blir fag- og timefordelinga praktisert? Fungerer det greit?
11. Hva ser dere som utfordringene så langt?
12. Har dere andre erfaringer som dere vil dele?
13. Hva kan vi gjøre for å få til mer erfaringsdeling og eventuelt tolkningsfelleskap på tvers av kommuner/ skoler?
14. Er det aktuelt i medbestemmelse å løfte behovet for nettverk for samarbeid og erfaringsutveksling?
15. Hvordan sikres gode overganger for deltakere som går et kombinasjonsløp mellom FOV og VOV?

Hvilke saker blir spesielt viktige for voksenopplæringen i 2025?

- Utkast til handlingsplan nasjonalt nettverk VO

- Utvikling av handlingsplan nettverk VO Østfold

- Viktig arbeid for ATV/ HTV på kommune og fylkesnivå?

- Arbeid for lederne i voksenopplæringen?

Tema	Mål	Tiltak	Når	Hvem	Utført — status - merknader
Organisasjonsarbeid	Styrke organisasjonsdialogen	Styrke kompetansen/kontakten med lokallagsleder og HTV	Kontinuerlig	Kontaktperson VO i fylkestyret	
		Bedre kontakten med ATV			
		Øke kompetansen i fylkestyret — ansvarliggjøre fylkestyret.			
		Lage kompetansepakker til bruk i fylkeslagene.	Januar	Morten	
			Juni	Arbeidsgruppe: Morten, Siri, Robert, Randi og Paal Christian	
Voksenretten	Reel rett til opplæring på nærskolen	Voksne med rett til ~~vgg~~ får ikke tilbud på nærskolen, men får tilbud på en skole med lang reisevei. Opplæringstilbudet er ikke forenelig med deltakernes livssituasjon. Politisk påvirkningsarbeid for å kunne gi elevene rett til opplæring på nærskolen	Eventuelt sak møte i oktober 2024	Siri	Saken er sendt til behandling i juridisk seksjon. Siri har mottatt et juridisk svar på saken fra seksjon for juridiske spørsmål nov. 2024.
			2025/ Kontinuerlig	Kontaktperson VO i fylkestyret/nettverket	
Lærerrollen og laget rundt		Følge opp at voksne ivaretas i strategisk plan.	Vår 2025 Januar	Marianne	
		Invitere ~~Lingus~~ (privat tilbyder)	September	PK, Lena	
Politiske saker	Bli enige om hvilke politiske saker nettverket skal legge trykk på i 2025.	Bli enige om enkelte saker man skal prioritere.	Januar	Kristin	Politiske saker er skrevet inn i handlingsplanen.
Politisk påvirkningsarbeid	Synliggjøre UDF sin politikk på voksenopplæring. Synliggjøre utfordringer i VO	Forarbeid til møte med utdanningskomiteen i første møte i 2026	Desember	Marianne/Kristin	
		Bevisstgjøre politikere på kommune og fylkesnivå.	Kontinuerlig	Kontaktperson VO i fylkestyret	
		Sette opp snakkepunkt og lage flyer som kan deles ut.	Juni	Heidi, Robert, Anne	
		Forespørsel til Eirik L. og Nicolay S.: Kunne vi fått relevante tall knyttet til årlig kostnad ved utenforskap for aktuelle deltakere i voksenopplæringen eller tall på hva et ekstra	September	Knut Olav Sekretariatet/Kristin	

		år med voksenopplæring pr deltaker koster samfunnet? Det er mange forhold en kunne ønsket å få data på og som kan være nyttig å ha for å drive frem det politiske påvirkningsarbeidet på kommune, fylkeskommune og nasjonalt nivå. På den annen side hadde det også vært nyttig og fått tall på hva det bidrar med av gevinster av å lykkes med voksenopplæringen. Både samfunnsøkonomisk og forhold av ikke-økonomisk karakter.			
--	--	--	--	--	--

Hvilke saker blir spesielt viktige for voksenopplæringen i 2025?

Rektor	Synliggjøre behovet for rektor i VO	Invitere Inger Grødem, leder av lederråd	Januar	Marianne	Siri har sendt mail til Inger Grødem Haraldsen leder av sentralt lederråd 20.11.24. •
		Kartlegge hvordan ~~vo~~ -sentrene og rektorene er organisert i kommunesystemet.	Juni, ~~legga~~ st fram	Kontaktperson for hvert fylke Robert, Randi	
Arbeidstid	Sikre tid til realkompetansevurdering	Medlemmer i nettverket bevisstgjør HTV/ATV i lokallag/fylkeslag.	Kontinuerlig	Kontaktperson ~~vo~~ i fylkestyret	
		Utarbeider kompetansepakker	2025	Robert, Randi, Morten, Siri	
	Sikre sensorhonorar	Selv om det ikke foreligger en sentral avtale, må det informeres hva man kan bruke: Lage ~~nettsak~~	Når HA del A § 7.1 er ferdig behandlet i Østfold	Knut Olav	
	Sikre at SFS 2213 punkt 5.3 annet elevrettet arbeid forvaltes riktig	Bruke den gamle statlige særavtalen for sensorgodtgjøring -se lenke nederst Kompensasjon ved gjennomføring av norskprøver, også skriftlig Når voksenopplæringen får eksterne deltakere til vurdering er det ikke riktig å benytte Annet elevrettet arbeid fordi det ikke er egne elever. Fellesskolering i SFS 2213 er nødvendig?			
	Sikre ~~vo~~ i forhandlinger	Invitere forhandlingsleder, Eyvind Martinsen/Aina Skjefstad Andersen, politisk ledelse. Innspill i sentralstyremøte ved prioriteringer til forhandlinger. Ekstra ~~team~~ smøte ved behov.	September	Marianne/Kristin Arbeidsgruppe: Bente, Siri, Heidi, Knut Olav	
	Sikre gode Arbeidstidsavtaler i MFY	Felles ~~team~~ smøte med kontaktforum VGO og fagskole.	Mars/vår 2025	Marianne/Kristin Kontaktperson VO i fylkeslagene	
	Sikre ~~Års~~ rammer FOV og MFY	Samtaler med forhandlingsleder.	September	Sekretariatet	
	Sikre en felles forståelse av SFS 2213.	Ny undersøkelse ang. ~~Års~~ rammer. Kontaktperson VO i ~~fylkes~~ lagene arbeider ut mot HTV/ATV. Eks: kurs...	Juni/august Kontinuerlig	Marianne Kontaktperson VO i fylkeslagene	

Hvilke saker blir spesielt viktige for voksenopplæringen i 2025?

MFY og kombinasjonsklasser	Sikre lærerprofesjonen i MFY	Åpenpost sak fra møte 21.11.24 er videresendt kontaktforum VGO.	Januar	Margareth	Marianne — sendt saken videre til leder av kontaktforum VGO og fagskole
		Samarbeid med kontaktperson VGO	Mars	Marianne/Kristin	
	Sikre god overgang til innføringen av MFY og kombinasjonsklasser i august 2025.	Fellesmøte (<i>teams</i>) med kontaktforum VGO og fagskole	Mars	Marianne/Kristin	
		Arbeid i eget fylkesstyre	Vår	Kontaktpersoner VO i fylkesstyrene	
		Sende saken til leder av kontaktforum VGO og fagskole	Desember 2024	Marianne	Saken sendt videre til leder av kontaktforum VGO.
Avklare saker fra HK-dir og Udir	Være en pådriver for at medlemmer får de verktøyene de trenger for å utføre jobben sin	Realkompetansevurdering - Oppfølging av arbeidet i Hkdir og Udir	Våren 2025	Kristin	Desember 2024: UDF har sendt innspill til nye retningslinjer for RKV. Det er også sendt innspill via SRY (Samarbeidsrådet for yrkesopplæring).
		Avklare uklarheter i forhold til lovverket rundt antall eksamen og arbeidet med nye eksamensformer	Desember 2024 — Januar 2025 Juni	Marianne/Kristin	Det er sendt mail til HK-dir og HK-dir har invitert UDF til dialogmøtet. UDIR har overtatt ansvaret for eksamen, men direktoratene samarbeider om eksamen.
		Veiledningsressurser vurdering.	Desember 2024 — Januar 2025 Juni	Marianne/Kristin Kristin	Det er sendt mail til HK-dir og HK-dir har invitert UDF til dialogmøtet
Kontaktlærer	Være en pådriver til at Kunnskapsdepartementet ønsker å ha en utgreiing om kontaktlærerrollen i VO.	Hvordan kan vi jobbe for å lovfeste kontaktlærer? Hva kan fylkeslagene, lokallagene og nettverket gjøre?	Januar 2026	Siri	

Utkast til årsplan nasjonalt nettverk VO

Styrke HTV og ATV sin kompetanse om voksenopplæring, med fokus på SFS 2213 og avtaleverk.

Styrke fylkesstyrets kompetanse om kompetanse.

Bevisstgjøre politikere i kommune og fylkeskommune.

Samhandle på tvers av fylkeslag og videreutvikle samhandlingen mellom sentralt nivå og fylkesnivå.

8. - 9. januar

- Rektor i VO
- Viktige saker for VO
- Årshjul
- Kompetansepakker
- Strategisk plan
- Kontaktlærerrollen i VO
- Kompetansekrav i opplæringsloven
- Overgang FOV-kombinasjonsklasser/ MFY

4. juni

- Kompetansepakker
- Politisk arbeid lokalt (snakkepunkter)
- Organisering av VO og rektor (undersøkelse)
- Sensorarbeid/annet elevrettet arbeid
- Veiledningsressurser og eksamen i FOV
- Kompetansekrav og kontaktlærer - opplæringsloven

24. - 25. september

- Private aktører
- Hva koster integreringen i en kommune?
- Tariff
- Kontaktlærer - KD

18. desember

- Evaluering av 2025
- Forarbeid til møte med politikere.